

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА се полаже у НАПРЕД, и то најмање за пола године, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ власти, и износи: 20 динара на ГОДИНУ за ДРЖАВНА и ОПШТИНСКА надлештва, а за СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ у ОПШТЕ 12 динара ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 динара у ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Душан Николић, члан прве класе Управе вароши Београда, разрешава се од досадашње дужности у поменутој Управи и ставља на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, која му даје указ од 2. маја 1912. год., и оним, која је стекао постављенем Врховне Команде, у колико је оно у сагласности са законом о уређењу округа и срезова и законом о чиновницима грађанског реда, односно квалификација.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 26. јануара 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Светислав Драговић, полициски писар прве класе среза јадранског, разрешава се од досадашње дужности у поменутом срезу и ставља на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, која му даје указ од 29. јуна 1910. године, и оним, која је стекао постављенем Врховне Команде, у колико је оно у сагласности са законом о уређењу округа и срезова и законом о чиновницима грађанског реда, односно квалификација.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 26. јануара 1913. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за члана друге класе управе вароши Београда Милорада Наумовића, начелника прве класе среза моравског, округа нишког, по молби;

за начелника друге класе среза качерског Владимира С. Маленовића, начелника среског у пензији;

за полициског писара друге класе управе вароши вароши Београда Миливоја Б. Николића, полициског писара исте класе среза тамнавског, по службеној потреби;

за полициског писара треће класе среза гамнавског Божидара Обрадовића, полициског писара исте класе управе вароши Београда, по молби;

за полициског писара треће класе начелства округа крушевачког Војислава Митровића, полициског писара исте класе управе вароши Београда, по молби;

за полициског писара треће класе управе вароши Београда Бранка М. Сарића, полициског писара исте класе начелства округа крушевачког, по молби;

за полициског писара треће класе среза јадранског Светислава Ј. Дробњака, полициског писара исте класе среза ужичког, по службеној потреби;

за полициског писара треће класе среза ужичког Драгишу Миловановића, полициског писара исте класе среза копаоничког, по службеној потреби;

за полициског писара треће класе среза копаоничког Душана Антића, практиканта среза нишког.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 26. јануара 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Милошу Трифковићу, полициском писару треће класе среза кључког, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 26. јануара 1913. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО

ПО

ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(СВРШЕТАК)

До кога момента има права задруга да изјави своју вољу за откуп непокретности? Овде имамо једну одлуку одељења Касационога Суда од 10. Новембра 1877. год., Бр. 3336. која, по *Забелешкама* Др-а Н. Крстића (стр. 345.) гласи овако: „Пропис §. 529. и тако се разуме, да пошто избрани суд одели из задруге за женску децу део у непокретном имању, задругар има право по деоби исти део откупити“ (в. исту одлуку и код Гојка Никетића, *op. cit.*, стр. 339.). Ми не делимо ово мишљење. Женско дете има да се обрати задрузи и да тражи да јој она, у натури, преда заоставштину њенога оца, а задруга има, тога тренутка, да изјави да она хоће да се, односно непокретности, користи правом откупа. Ако она ово тада не учини, већ допусти, да се наследничин део одели, материално одвоји, онда се задруга тиме прећутно одрекла свога права откупа и више га, без пристанка наследнице, вршити не може. Ми налазимо да се овај случај овако има расправити, и то решење је у складу са *ratio legis* права задружнога откупа: Закон од 1859. год. жели, овим правом, да спречи не само да наследница не однесе свој део задружне имаовине тамо где се је удала, већ и то да у опште спречи ма и делимичну деобу задруге, деоба која би могла бити повод и за деобу целе задруге. Овај други разлог једини је у случају када је наследница још неударата и када би, после деобе, она остала, још неударата, и даље у задружној кући: и у том случају задруга има право, наравно, на откуп, како не би, услед материалног одвајања наследничинога дела, дошло евентуално до распада задруге.

Ако би кћи умрла пре свога оца који је у задрузи тако да би овога, по праву представљања, наследила њена женска деца, онда би и према овој задруга имала права на откуп непокретности, онако исто као и према њиховој матери: пењући се на степен своје матере да би наследити могла, женска деца ове не могу наследити више ни друкчије него што би и њихова мати наследила. У осталом, и у овом случају, постоје, за право откупа задруге, они исти разлози који и за случај када сама кћи наслеђује. Питање се поставља за случај да је раније умрла кћи оставила сина. Да ли, и према унуку, задруга има право откупа? Ми мислимо да се и ту има применити иста солуција, јер не би се могло рећи да ту задруга врши откуп насрам једног задругара који хоће да се дели, право које задруга у опште нема. И заиста, син умрле, унук de cuius-а у задрузи умрлог, не постаје наслеђем de cuius-ове заоставштине задругар у задрузи у којој је de cuius умро, пошто су ту сједињена само два услова од она три за постојање задруге потребна: сродство и заједница у имаовини. Наследник је ванзадружни сродник који би, зато, свој део могао одвојити и тако изазвати делимичну а, можда, и потпуну деобу задруге, што се спречава оним правом откупа. У осталом ништа не смота да тај наследник, нарочито ако је инокосан, буде примљен за задругара у дедовој кући. Кажемо: нарочито ако је инокосан стога што, ако је он већ члан неке задруге, он не би, свакако, могао бити у исти мах и члан дедове задруге, јер би то значило да он, *једно-временно*, живи и ради у двома задругама.

Ко управо има право на откуп? Да ли задруга или најпречи сродник de cuius-ов у задрузи? На то питање Г. Г. Никетић одговара овако, у својој расправи: *Девојка у задрузи* (штампано у *Архиви за Правне и Друштвене Науке*, св. Октобар-Децембар 1912. год., стр. 239.): „Право откупа има, према изречном тексту Законодавног решења од 28. Новембра, 1859. год., искључиво задруга, а никако најпречи сродник или сродници умрлог задругара. Према томе, изјаве појединих или и неколико задругара, у овом смислу, нису ни од какве релеванције, ако се задруга као таква не изјасни“. Интерпретација, по нашем мишљењу, тачна. И заиста, привилегија откупа из Решења од 1859. год. створена је у корист уставног задруге а не у корист појединаца.

Међутим, не бисмо се могли сложити са мишљењем Г. Г. Никетића, изнесеним у истој расправи његовој, да „Питање пак о постојању задруге решава се према моменту смрти покојног задругара, тако, да је по ово равнодушно то, да ли је његовом смрћу задруга и престала или не“, у колико би по овом мишљењу имало места праву откупа и онда када, по смрти de cuius-а који је оставио кћер (или њено потомство) као наследника, не би било више задруге. Право откупа, као што то јасно стоји у Решењу од 1859., може једино задруга вршити, из чега излази да, ако по смрти defunctus-а, нема задруге, не може бити говора о праву откупа,

већ ће кћи односно њено потомство имати право да и непокретна добра defunctus-а наследе у природи. У овом смислу је и одлука опште седнице Касационог Суда од 2. Јануара 1908. год., Бр. 13377. коју смо ми, у овом свом раду, већ навели и коју и Г. Никетић, такође, у својој расправи цитира.

Какав је положај у задрузи оних девојака које не наслеђују зато што их задруга искључује, н. пр. какав је положај рођене сестре једног задругара који је умро, оставивши њу као најближг сродника? На то питање одговара нам §. 529. Грађ. Зак., који је пре Закона од 28. Новембра 1859. год., обухватао и женску децу умрлог задругара. Тај пропис вели, као што знамо: „Девојке у задрузи заостале, кућа задружна да има садржавати, и у своје време пристojно удати по постојећем обичају“.¹⁾

Као што видимо, девојке у задрузи имају, у том случају, два права, право на издржање и право на удомљење. а). *Издржање*. Девојка има право на издржање све до смрти или удаје. Задруга би морала издржавати, све до њене смрти, и ону девојку која се не би хтела никакo удавати: издржање из §-а 529. јесте доживотно право девојка које престаје, пре смрти, њиховом удајом, а ова се, као чисто субјективна ствар и субјективно нахођење девојке, не може овој наметати. Задруга не би могла одрећи издржање оној девојци својој која би желела остати у стању девојаштва целог свога века. Разуме се да ће ово, специјално у сеоским задругама, бити врло редак случај: целибат је, како женски тако и мушки, више у навикама у градовима. Што се тиче величине издржања, оно треба да буде онако како се у опште женска лица у дотичној задрузи издржавају. Отуда, једна девојка не би могла, у каквој богатој задрузи која иначе скромно живи, тражити неко боље издржање него што га остала женска чељад у истој задрузи има. Задруга је основана на равноправности и једнакости живота, и то правило задружне заједнице не би се могло слатати са тим да неко лице у задрузи, било мушко или женско, троши, на своје животне потребе, више него други.

Да ли би девојка у задрузи могла тражити да јој задруга да издржање у новцу које би она уживала одвојено од задруге? На то питање ћемо одговорити доцније, тамо где буде речи о осигурању права издржања и удомљења девојака.

б). *Удомљење*. Колико и какво треба да буде удомљење? § 529. вели да оно треба да буде „пристойно“ и по „постојећем обичају“. „По постојећем обичају“ то значи: шта све девојка треба да добије на име удадбене спреме. Ако би оби-

чај био да се девојкама даје за удају оно што се у праву, као и у животу, зове мираз, онда би задруга била дужна девојци дати удомљење у том облику. Поводом овим, г. Др. Драг. Аранђеловић, у својој расправи: *Неколико речи о миразу, спреми и удомљењу по нашем Грађанском Законику* (Београд, 1905., стр. 33.), овако се изражава: „Удомити“ девојку, значи у животу то исто што и удати је. Ми смо раније, говорећи о миразу и спреми, видели да се наше девојке варошанке, у огромном броју случајева, могу само тако удати, ако имају мираз и спрему. Кад дакле девојкама припада од наследника удомљење, и кад се оне могу само тако „удомити“, ако имају спрему и мираз, онда оне могу захтевати од наследника, да им удомљење омогуће, да им дакле даду мираз и спрему“. Наравно да, што се удаје девојака у селима а нарочито у задругама тиче, није обичај да се девојкама даје мираз: њихова удадбена спрема по правилу се састоји у рубљу, оделу, постелим хаљинама и у намештају који, по правилу, не иде даље од кревета и ормана. Односно величине спреме удадбене, она треба, по §-у 529., да буде „пристойна“, а то ће рећи да она ваља да одговара привредној моћи задруге: што је ова у том погледу јача, у толико и спрема девојачка мора бити већа. Богатије задруге, у жељи и да одрже свој глас и покажу своју имућност, често дају својим девојкама (удавачама) спрему сличну спреми градских девојака.

Ово право девојака задружних на издржање и удомљење обезбеђено је, разуме се, тужбом: девојка коју задруга не би хтела издржавати онако како то закон наређује или којој задруга не би хтела дати удомљење могла би се обратити суду ради остварења и једног и другог права гарантованог јој §-ом 529.. Право на спрему и трошкове имала би девојка и после удаје, ако задруга, при удаји њеној, то није учинила, без обзира на то што се је девојка, можда, удала противно жељи задруге: то је ствар девојке за кога ће се удати, само под условом да је она правно способна да по својој вољи може свог друга изабрати, то јест изабрати човека за кога ће се удати. Са гледишта закона, задруга не може ту наметати девојци своју вољу¹⁾.

Напомена. Са овим бројем завршујемо прву половину свога коментара одредаба Грађ. Законика о задружном наследном праву, која се половина може сматрати као целина. Друга половина, у којој је изложено положај матере и удовице у задрузи са гледишта наследног права и расправљена извесна спорна питања из задружног наследног права изићи ће доцније на овом месту.

Живојин М. Периф.

¹⁾ У истом смислу је било и решење од 7. Фебруара 1847. год., Зб. IV., стр. 6., доцније укинута (Решењем од 28. Новембра 1859. године), где читамо, како је законодавна власт, искључујући кћер умрлог у задрузи, хтела да је „иста задружна кућа дужна кћер умрлог задругара издржавати и у своје време пристojно удати, по постојећем обичају, као што ону дужност према таквој и у инковосном стању има онај, који имаће умрлог наслеђује“. В. и А. Ђорђевић, *Наследно Право*, стр. 74., 130. и 131..

¹⁾ „Браћа ослобођена су од плаћања накнаде за издржање и удомљење сестре, пошто је доказано да је те дужности према њој извршила њена усвојила, за живота оца (опш. сед. Кас. Суда од 15. Јануара 1886. Бр. 172)“. А. Јовановић, *op. cit.*, стр. 94., прим. 4.. Али, као што видимо, ово је други случај.

НАДЛЕЖНОСТ ОПШТИНСКИХ СУДОВА ЗА ШУМСКЕ КРИВИЦЕ.

(НАСТАВАК)

Првостепени суд нашао је: да у томе што су оптужени Т. као председник и Ј. и В. као чланови општинског суда донели поменути две пресуде № 313 и № 519. а по тужби Младена Аврамовића, и осудили туженог В. на плаћање штете за два дела горосече за која исти суд није био надлежан за суђење, и ово пресуде донели по грађанском поступку, на основу процене која је вршена на три године раније, а спор расправили на основу главне заклетве чиме су одузели могућност туженом да употреби жалбу, — стоје два дела злоупотребе власти у званичној дужности која се казне по § 127. II одељку у в. са § 132. к. з.

Суд налази: да су оптужени ово дело из нехата учинили за то што узима у обзир њихову оскудну школску спрему и њихову невичност и неупућеност у тумачењу законских одредаба, — па како ничим другим није утврђено да су тужени намерно ово дело учинили то суд поклања веро њиховој одбрани и чини их одговорним по II ставу § 127. у в. са § 132. к. з.

Кривична одговорност оптужених доказана је званичним актима и признањем њиховим, — § 225. 234. кр. пост. и с обзиром на олакшавне околности првостеп. суд пресудио је: да се оптужени за оба дела нехатне злоупотребе своје власти казне сваки са по 10 дин. новчане казне у корист државне касе, коју казну ако не могу платити једном трећином свога имања онда да буде сваки по два дана у затвору, а сем тога и на плаћање трошкова. Апелациони суд повисио је оптуженима казну свакоме на по 100 дин. односно десет дана затвора.

Надлежност општинског суда у шумским кривичама по чл. 126. зак. о шумама ограничена је једино и искључиво на *иступне* шумске кривице, но, и то само на оне иступне кривице које су учињене у општинским, сеоским или приватним шумама. За иступне шумске кривице које се учине у државним, манастирским и црквеним шумама, надлежна је средња полицијска власт. Према овоме правилу о надлежности општинског суда у шумским кривичама. општински суд чији су чланови одговарали у цитираном случају није се смео упуштати у суђење горосече из чл. 111. зак. о шумама за чији је извиђај надлежна редовна иследна власт, која до учињеном ислеђењу спроводи и оптужује кривца првостепеном суду. Најмање је пак у истом имало места суђењу по грађанском поступку.

Видели смо да се као иступне шумске кривице по овоме закону сматрају оне за које је овим законом прописана новчана казна до 150 дин. или казна затвора до 30 дана. То су кривична дела мањег интереса и озбиљности и за то је законодавац сматрао да њихово суђење треба предати општинском суду, за разliku од преступних кривичних дела чије је суђење предао у атрибуције редовних судова.

Изложићемо поједине противправне радње које су означене као иступне кривице по закону о шумама, и расправити нека спорна питања која се тичу примене законских прописа о овим кривичама. То су ова кривична дела:

а) Члан 106.

Овај законски пропис инкриминише као иступну шумску кривицу: сечу, чупање или ма на који начин упропашћавање и сатирање дрвета испод 5. с. м. дебљине; уништавање природног подмлатка — самоника до 5 година старости, стоком, ватром или ма на који други начин; даље, уништавање вештачког сада или расадница; раскопавање земљишта ради вађења пањева, цбунова, камења, и т. д. заузеће шуме и шумског земљишта у простору од 10 ара и већем.

У овоме законском пропису има једна аномалија. Она је у томе што за радње инкриминисане у ал. 1. и 2. прописује само плаћање накнаде, во, не и казну, док ал. 3. и 4. поред накнаде изрично одређује и казну. „Ко се ухвати да сече, чупа или на ма који начин сатира дрвеће испод 5 с. м. дебљине у пречнику, платиће за свако дрво прве и друге класе по 1 дин. а за остале две класе по 0·20 дин.“ (ал. 1. чл. 106.); дакле казна није одређена.

Исто тако ни ал. 2. овога члана не предвиђа и не прописује никакву казну: „ко се ухвати да уништава стоком, ватром или буди чиме природни подмладак — самоник, до 5 година старости. платиће за сваки квадратни метар по 0·20 дин. а за сваки уништени кв. мет. вештачког сада или расадница по 1 динар“.

Тек ал. 3. и 4. за дела: раскопавање туђег земљишта ради вађења пањева, цбунова, камења и т. д. и заузеће шуме и шумског земљишта, прописују поред накнаде штете још и казне за ова дела и то: за прва дела (ал. 3.) новчану казну од 5 до 30 дин. а за друго: заузеће шуме и шумског земљишта новчану казну од 25 до 150 дин. према величини заузетог земљишта. Ако је заузето земљиште до 10 ара казна је новчана од 25 до 50 дин. Ако је исто веће од 10 ара казна је 50 до 150 дин. Поред казне заузимач се осуђује да врати заузето земљиште, а ако је на заузетом земљишту била шума онда ће се накнада ова проценити вештацима (ал. 5.).

Очевидно је да цела ова одредба у којој су предвиђена гореизложена дела има казнини карактер те према томе накнаде прописане за дела у ал. 1. и 2. овога члана треба сматрати као казне за ова дела, које се изричу пресудом као и за сваку другу иступну кривицу. Овакво значење ове одредбе у осталом и пракса је довољно освештала у којој се и дела изложена у ал. 1. и 2. члана 106. исправљају кривичном пресудом и казна изриче по тарифи плаћања коју прописује овај члан. И ове пресуде као и друге по иступним шумским кривичама разматра првостепени суд.

Quid, — у случају ако је вредност уништених објеката које инкриминише чл. 106. зак. о шум. (вештачког сада, расадница, природних самоника испод 5 година старости и др.) које предвиђа овај члан већа од 150 дин. коју суму овај закон одређује као *taxatum* казне за иступну шумску кривицу?

У овоме случају дело ће бити казнимо по § 289. и 291. каз. зак. као поништај ствари, пошто представља већу противправну озбиљност и тежину.

На надлежност општинског суда за извиђај и суђење ових дела ни у колико не утиче то што је лице спрам кога су ова дела учињена и које се јавља као оштећени или прив. тужилац, сама општина, односно села, у чијој се шуми учине ова дела, а чији је представник сам општински суд. Члан 126. зак. о шумама изрично прописује: да иступне кривице које се учине у општинским, сеоским и приватним шумама извиђа и казни општински суд у корист своје касе. „Општински суд стоји према учињеницима тих иступних дела — каже једна начелна одлука касационог суда — као судска власт, а не као парничар или повређено и оштећено лице, јер општински суд није сопственик и искључиви господар заузете општинске имовине, те да би се као интересована странка требао да искључи из извиђања и суђења, него је целокупна општинска имовина заједничка својина свију грађана дотичне општине, и то како садашњих њених грађана, тако и оних из доцнијих генерација. Председник општинског суда и кметови са деловођом, ни као грађани једне општине немају, сем права уживања, никаквих других имовинских права на општинску имовину, те да би њихова савесност и беспристрасност у функцији извиђања и суђења именованих иступа могла доћи у питање. Из тога следује да се не могу против те надлежности општинских судова истицати ни основи искључива из § 43. крив. пост. ни § 12. полиц. уредбе, јер се они не односе на суд као јавно-правну установу, него се по њима могу искључити само судски и иследни органи, ако би се исти односи према њима као интересованим и изузетим лицима на закони начин утврдили. И ако је општински суд у својству самоуправне општинске власти позван према тач. 1. чл. 97. зак. о општинама, да се стара те да се што од општинског имања не окрњи, не умањи и не уништи, опет за то његова судска власт не субкобљава се са службеном радњом на коју је овлашћен по т. 2. чл. 94. зак. о општинама, јер послове из т. 1. чл. 97. зак. о општинама обавља пуномоћник општински, којег бира општински одбор баш за исте послове, и који се појављује као тужилац у свима правним општинским интересима; најпосле, надлежност суда као установе јавног поретка, не може се мимо закон мењати ни по вољи појединаца, ни по нахођењу државне власти. Према свему наведеном, општински судови могу и дужни су да извиђају и суде иступне кривице о самовласном заузимању сеоске или оп-

штинске земље, и сеоских путова у атару дотичне општине које се кривице казне по §§ 339. и 375. а. каз. зак. (Одлука опште седнице Касац. Суда од 8. Октобра 1905 г. № 9505.).

(СВРШИТЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

Ф У Ш Е

— ПОВОДОМ ЊЕГОВЕ НАЈНОВИЈЕ БИОГРАФИЈЕ —

Мало је у светској историји било толико омрзнуто име као што је Фушеово, министра полиције трију режима: директорије, Наполеона I. и Луја XVIII., кога је велики Беранже назвао „великим издајником.“ Чак до скоро он је у очима историка онога времена представљао човека готова на све и за све. Али што се више удаљујемо од времена у коме је он живео (1759—1820) историца оног бурног времена, у коме је Фуше био на челу, све су праведнији према њему и оцена његових биографа много је хладнија и објективнија. Ово дана изашла је у Паризу његова најновија биографија од Луја Мадлена¹⁾ у две опсежне књиге. Мадлен је за ову Фушеову биографију употребио не само до данас познати материјал, већ и масу нештампаних писама Фушеових и његових познаника онога времена.

Што је најлепше, користећи се овим до данас нештампаним архивским материјалом, Мадлен је успео да нам да сасвим супротну слику Фушеа од досадашње. Истина, он га не брани у многим поступцима, које је Фуше починио, и не представља га као неког свеца, али по њему Фуше не представља „тип сваког неваљалства.“ Разуме се, да је Фуше као и сви велики људи онога времена, крштаван најразноврснијим епитетима. 1816. год. писао је о њему памфлетист Серије као о „змији, која се зими лиња, да на пролеће добије нову кожу;“ други су га упоређивали са Тиберијем и Цезаром Борцијем, а трећи називаху га „главосеком револуције“. Цео се свет такмичио да га назове именом, које би било довољно, па да и најгоре људе од њега одстрани. Бонапартисте, ројалисте, јакобинци, католици и језуити такмичили су се у проналажењу што увредљивијег епитета, да би у историји представљали успомену овог човека у најружнијој светлости. Од тих епитета још су понајблажи били они, који су га називали: хуљом, кукавицом, лудежом, отпадником, неверником, целатом, који је од главе до пете попрскан невином крвљу итд. Мадлен је одиста узео на себе тешку мисију, да измени у неколико већ створену легендарну карактеристику Фушеову.

Мадлен не одриче да је Фуше био „неваљао“, али ипак доказује, да је оно време безусловно потребовало једног таквог

„предестинираног полицајца.“ Фуше је био апостол, који издаје веру у коју је с најдубљим убеђењем веровао; раније члан једног духовног завода из страха и честољубља постаје на један пут апостол безверја, који са отпадничком енергијом своје бивше једноверце гони, олтару руши и Бога, кога је напустио, хоће са свим да избрише из успомене осталих. Мадлен не пориче, да је Фуше као целат у Нанту и Лиону беснио и, што је горе, да се тим делом и поносио. Фуше је гласао за смрт Луја XVI. не из неог унутрашњег уверења као Карно, или из следе страсти као Дантон, већ просто за то, што је већина за то била. Мадлен ни то не спори, да је хладнокрвни Фуше варо и обмањивао све, који би му се приближили као и оне, који су га за извршење њихових планова требали. Фуше је био уметник у мистификацијама и то су знали и Робеспје и Талијен, Бара и Сије, Таљеран и Мира, Метерних и Велингтон, Блак и Карно, Лафајет и Бонапарта, као и сви Бурбони. Поред свега тога, Мадлен је с успехом дао један портрет, који се у многоме разликује од досадашњих Фушеових портрета.

Фуше је као министар полиције управо исту препородио, као што никад пре њега није била. Мадлен цитира изворе, по којима је Фуше био мишљења, да полиција треба да буде само „помоћница правде“, она по њему не сме бити нехумана, не сме представљати никакву репресивну већ само превентивну силу. По њему, полиција, као превентивна сила, треба у првом реду да познаје скроз и скроз све редове друштва. Због тога је Таљеран често пребацивао Фушеу, да се у све меша, па чак и тамо, где га се ствар ништа не тиче. Фуше је за време његова министровања у истини био најтачније обавештен државник у Европи; прети његове полиције допирали су у све крајеве, не само на континенту, већ и преко мора у Енглеској и Америци. Никад пре и никад после њега, није у Француској била тако раширена полиција под једном чврстом руком као под Фушеом. Као што је она била његова творевина, тако је са њим она и ишчезла. Он је у њу улио живота и еластичности, да је у свако доба свакој завери противу царства могао стати ногама за врат и у клици је угушити. И ако Мадлен тврди, да није истина, да се Фуше користио својим агентима, да би инсценирао комплоте, те да се на тај начин покаже цару као „човек без кога се не може бити,“ — ипак је Фушеова полиција била на злом гласу.

Али, ма колико да је Фуше као Министар полиције желео, да му се свет диви и у исто време, да га се плаши, ипак је он много полагао на то, да у свима круговима има добре пријатеље. Занста је невероватно, да су прквенот отпадника обасипали баш црвеним достојанственици највећим пријатељством; да је гонилац и мучитељ аристократије, па чак и краљоубица у сен-Жерменском предграђу био најрадије виђени гост у салонима принцезе од Монморанси и Маркизе Кистенове. Фуше који је био страх капиталиста, постао је доцније њихова

нада и уздање и савременици су били сведоци, када су избори за парламенат вршени, да су се банкарни отимали на биралишту, ко ће пре за њега гласати и што више гласова на његово име групирати. Он, који је милошћу Наполеоновог постао Херцег од Отранта и окружио се свима знацима једног грандсењера, није се либио, да и даље држава интимне односе са јакобинцима из предграђа сен-Антоана исто онако као и са представницима републиканске прошлости, као и вођама конституционалаца, Лафајетом, Барером, Карно-ом, г-ђом Стаел и Бенжаменом Констан-ом. Бенерали Жино, Неј, Мира, Бернарот, Журдан, Маро били су исто тако његови пријатељи. У свима салонима првога царства он је био радо виђени гост, а прва жена Наполеонова, Јозефина третирала га је као члана породице. Ван сваке је сумње, да је он био „неваљао“ не би до тог резултата дошао. Огромна средства, која су му као шефу полиције на расположењу стајала и помоћу којих је могао да врши извештан притисак — ипак не могу да објасне ту загонетку. Фуше је био државник, а не само полицајцац и то нам може све и да објасни.

Као државник он је прво себе познао, он је прво себе умсравао, па онда друго. У сваком свом кораку прво је имао пред очима државни интерес, па онда интерес појединаца. Он је као министар полиције требао да гони јакобинце, ројалисте и све опозиционаре Наполеонова царства — али их је у место тога државник Фуше штитио од царева гњева ублажавајући цареве наредбе. По природи Фуше није био осветољубив. Код њега је хладан рачун водио прву реч и за то је био против сваке насилне реакције и тако постао изразити представник „Златне средине“.

Фуше је као политичар врло брзо менао мишљење и у току живота искакао из партије у партију, као што његова дуга каријера показује, али је по својој приватној карактеру представљао ипак једну симпатичну појаву. Његова спољашност истина није била привлачна, шта више његово хладно мртвачко лице одбијало је, али ко га је у кући обишао изненадио би се да у њему види најнежнија мужа и оца. У оно доба лакога морала и моралне подивљалости пружа тај можда најнеморалнији политичар свих времена слику брачне среће и верности. Фуше је био најсрећнији кад су била око њега његова деца. Фуше, који је хтео да буде богат човек, јер је у новцу гледао најутицајнија фактора у свету и дозвољеним па чак и недозвољеним начином стекао имање од 12—15 милиона франака тај богати Фуше живео је у својој кући најскромније што се може замислити. Он је био непријатељ свих радости, које човека могу подјармити, за то је и био необично умерен у једу и пићу и остајао је за столом само неколико тренутака. Он је знао само за једну страст и она је била жеља за влашћу.

Његова цола каријера то показује. Од скромног наставника теологије постаје он меродаван чинилац конвента, а

¹⁾ Fouché, 1759—1820 par Louis Madelin, agrégé d'histoire 2. sv. Париз, Librairie Plon.

од шефа полиције под директоријумом највећи министар полиције кога је свет данас познавао. Својим положајем он улази у све значајније политичке догађаје у свету и то његово учешће у добу од 1792 до 1815. осигурава му за сва времена место у светској историји. У полове, које је предузимао, није допуштао нико да му се меша, па чак ни Бонапарта. Као политичар он је имао крупан циљ пред очима: хтео је резултате револуције да помири са царством. Он је стајао на том гледишту, да се престо Наполеонов не подиже на рушевинама, већ на установама револуције. Свој енергијом која му је на расположењу стајала и мудрошћу којом је владао он је хтео да царству обезбеди јак и трајан режим. А то се могло само једном умном и јако разгранатом полицијом са задатком да одржи ред ма и по цену угушења слободне штампе, збора и индивидуалне слободе.

Фуше је први предложио цару развод брака с Јозефином, да би омогућио нов брак као и наследника престола новој царевини. Исто је тако Фуше утицао на Наполеона да престане ратовати, сматрајући да су ратови опасни за цара и његов живот. Због тога је желео мир са Енглеском, да би на тај начин одузео ројалистичким конспирацијама сваку подлогу. И ако се Наполеон често није слагао с политиком Фушеовом ипак га је сматрао као човека и сарадника без кога не може бити. Тај човек у истини неуморне енергије импоновао је цару, који је волео енергичне људе, ма се с њима и разилазио у мишљењу. Наполеон је у њему видео духовитог и вредног министра, који се с њим слагао у два тачкама: обоје су бескрајно мрзели парламентаран режим и слободну штампу.

Наполеон је знао за Фушеове везе с опозицијом као и наде које су све партије на њега полагале. Али је мислио, да је крв Луја XVII, између Бурбона и његова министра створила непремостиви јаз.

— Ви сто, — рече му цар једнога дана, — гласали за смрт краљеву?

— Тако је, сире! — потврди вазда хладни министар полиције. — Али је то прва услуга која ми је пала у део да вашем величанству укажем!...

Наполеон се особито радовао што је Фуше вазда био спреман на одговор и то духовит одговор, и ако га је честим запиткивањем хтео довести у забуну, ма да му то никад није пошло за руком.

— Шта бисте ви радили, — запита га једном, — кад би ме случајно погодио метак из топа или на други начин ако изненада погинем?

— Сире, — гласио је одговор — привојило бих само толико власти да ме догађаји не би преухитрили!

— А la bonne heure! — узвикну цар. — Та то је коцкарски!

— Али би било потребно!

Наполеон, пред којим је тако рећи цео свет дрхтао, осећао је у себи необјашњиви страх од Фушеа, који је био једини кога се Наполеон по мало плашио. Инстинктивно предосећао је цар, да ње-

гов министар полиције нема ни скрупула, ни морала ни савести, и да ће једног лепог дана онако исто енергично радити на његовом паду као што је 18. бримера (9. новембра 1799.) радио на његовом дизању.

Наполеон је одиста с правом био јако забринут, да ће га тај виртуоз у вештини, да се под свима околностима, ма и о трошку других, одржи на висини, — хладно и неочекивано издати, као што је Робеспјера и Бара-са принео на жртву под утицајем свога нагона самоодржања. Наполеон неповерљив према Фушеу отпушта га 1802. Али већ после две године принуђен је да га враћа опет на положај министра полиције. Док је био ван власти Фуше развија огромну делатност па чак конспирише и с Таљераном против Наполеона.

Дочепавши се власти, Фуше преговара с Русијом да Наполеона ожени једном великом кнегињом, али у исти мах он води преговоре и у Бечу и жени цара Маријом Лујзом. Кад је цар Фрања испраћао своју кћер, препоручио јој је Фушеа као „корисна човека“. Али тек што је Лујза ушла у Тилерије, Фуше је имао да издржи тешку борбу за свој портфељ. Сви реакционарни елементи на двору беху се згрупписали, да Фушеу отму портфељ. Али Наполеон и ако се плашио свога министра, дуго је оклевао да послуша друге. Тек кад је дознао, да Фуше за његовим леђима и на своју руку покушава с Енглеском да закључи мир, најурио га је без икаква милосрђа. Пправећи алузију на Фушеово тискање да се разведе а сад опет да с Енглеском закључи мир рекао је Наполеон у Conseil-у:

— Не могу да имам више вере у министра, који једног дана завлачи нос у моју брачну постељу, а другог дана у мој портфељ!

Поред свега тога никад Фуше није био популарнији него баш том приликом.

После тога Фуше се појавио тек 20. марта 1815. оног значајног дана када је Наполеон, пошто је побегао са Елбе, ушао у Париз. Цар је сад хтео све странке да привеже себи, те за то је и Фушеа морао придобити. И тако је и против воље Наполеон био принуђен да му уступи портфељ министра полиције. Фуше је био срећан што се опет дочепао власти. Њега није ни најмање женирало, да прими портфељ из руку онога, кога би до пре кратког времена најрадије предао у руке мучких убилаца. Али на несрећу Наполеона, десило се, да је његов министар убрзо дошао до сазнања, да су избројани дани његова господара и да се он неће моћи одржати против целе Европе.

— Он ће морати концем маја, — говорио је Фуше — отпутовати к војсци. Чим оде, ми смо господари терена. Узмимо на послетку да и добије једну или две битке, трећу мора изгубити и онда отпочиње наша улога!

Али и Наполеон у тајности спрема да подметне ногу својем министру полиције, пошто је открио његову интригу са Метернихом.

— Херцег од Отранта — говорио је На-

полеон — издаје ме и ја ћу се с њим већ разрачунати...

И он се доцније горко кајао, што није Фушеа стрељао.

Од тог тренутка Фуше даје једну одвратну слику. Он vara, лаже и обмањује све: и Наполеона и Карно-а и Куленкура и Веллингтона и грофа Артоа, да на послетку он — краљуубица! — постане министар полиције и под Лујем XVIII. Човек и нехотице мора скинути капу пред тим мајстором политичких интрига, — ако у опште та вештина заслужује извесно одликовање.

Пошто је Фуше удесио с Бурбонима он форме ради прокламова Наполеонова сина као Наполеона II, у чију се корист цар одрекао престола. За тим је ћутао и кад су Бурбони ушли у Париз — постао је опет министар! Кад је 24. јула 1815. год. потписао указ који му је Луј XVIII. наредио да напише, којим се протерују бонапартисте и јакобинци, — сетише се ројалисте, да је и Фуше гласао за смрт Луја XVI. На један пут се диже урнебес против тог „Monstre souillé de tout les crimes“, који га је на послетку и на свагда срушио с министарске фотеле.

Бегујући из Француске једва се на њ Метерних смислио и допустио му да се скраси у Аустрији. Фуше је рачунао да ће га опет позвати у Француску и молити га да прими портфељ министра полиције. Али разочаран у тој илузији и телесно орогнуо удари га капља 26. децембра 1820. Умро је на туђој земљи у Трсту где је и сахрањен. 1875. год. Његов унук пренео му је кости у Француску.

То је у кратким потезима приказ најновије биографије Фушеове, која је од почетка до краја не само пуна занимљивости већ и поуке.

—L.

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Прича је била доста добро измишљена и ја нисам имао разлога да Масона утерем у лаж; на против, поткрепио сам његово казивање и, на крају изгледаше да комесар поверова. „Имате ли исправе?“ упита мене. Извучем „дозволу за пребивање“, коју он оцени као исправну и моје ослобођење би решено. На лицу Масоновог огледало се видно задовољство кад је чуо речи: *чистите се* које су мени биле упућене. То је био уговорени знак за моје пуштање у слободу, а он је био толико радостан, да је морао бити слеп кад није то приметио.

Лопов је био ухваћен, али је требало пронаћи јатачицу код које је био сакрио ствари. Претрес је одмах предузет. Тет — д — Мор би изненада, кад се најмање надала, ухваћена са покраденим стварима, које су је теретиле.

Масона после одведоше у главну полицију. Сутра дан, по обичају који код лопова постоји од памтивека, послао сам

му један хлеб од две оке, једну шункицу и мали талир. Јавили су ми да је био веома дирнут овом пажњом, и још не сумњаше да је онај, који му то чини, узрок његовој неприлици. Тек у Тврђави дознао је да су Жан Луј и Видок једно исто. Тад је смислио један особит начин одбране. Навео је да сам ја извршио крађу за коју је он оптужен и да сам њега набавио да ми покрадено ствари пренесе. Али му ова прича, и ако ју је он пред судом на дугачко развио, није ништа помогла; ипак је осуђен на усамљенички затвор.

После кратког времена присуствовао сам кад је ланац полазио. Масон, који ме није био видео од кад је затворен, спази ме кроз решетку.

— Ене! рече. То сте ви, господине Жан Луј; ви сте тај што сте ме *сиаковали*. Ах, да сам ја знао да сте ви Видок, лепо бих вас *иочистио*.

— Ти си сам тражио ђавола. Зар ме ниси позвао да ти правим друштво?

— То је истина, али ми нисте казали да сте *цивил* (шпијун).

— Да сам то казао издао бих своју дужност, а то тебе не би спречило да и даље *чореш* (крадеш) само би можда ово намишљено дело оставио.

— Па ипак ви сте лопов. Ах, ја што сам имао добро срце! Слушајте. Волео бих пре да останем овде догод ми дуна траје у телу него ли да се за љубав слободу осрамотим као ви.

— Сваки има свој укус.

— Красан је твој укус!.. Шпијун!.. Зар је то добро?

— То је увек боље него красти; у осталом, шта би без нас радили поштени људи?

На ове речи он прште у смех. „Поштени људи? понови он; морам да се смејем и ако ми није до тога. Поштени људи! Шта ће радити? Ћутите, слабо ви марите за то. Докле сте били у казненом заводу друкчије сте гукали.

— Нека, вратиће се он, рече један од осуђеника који нас је слушао.

— Он! повика Масон; неће он то никад хтети, а кад би хтео, у добри час! тај може свуда.

Кадгод сам послом ишао у Бисетр био сам сигуран да ћу морати издржавати овакве прекоре какве ми је Масон учинио. Ретко сам се упуштао у разговор са осуђеницима који су ме ословљавали, али нисам ни избегавао да им одговорим, јер сам се бојао да не помисле, не да ме мрзи, него да ме је страх од њих. Кад се нађем у присуству неколико стотина злочинаца, који су сви имали разлога да се жале на мене, јер су сви прошли кроз моје руке или руке мојих агената, појмиће се да ми је било неопходно показати се одважјан, али ова одважност није ми никад била потребнија него онога дана кад сам се први пут појавио у средини овог страшнoг народа.

Ја сам, решен да савесно отправљам дужност која ми је поверена, постао главни агент полиције безбедности тек пошто сам брижљиво прибавио све податке за које сам мислио да су ми потребни. Сматрао сам за корисно да у

памети средим колико год је могућно више описа свију лица која су била судски кажњена. На тај начин ја сам био способан да их познам ако би кад побегли, а кад им истече казна било ми је лако да их надзиравам. Зато сам молио г. Ханриа да ми дозволи да са својим помагачима идем у Бисетр кад се буде вршило окивање, ради гледања осуђеника, како оних из Париза тако и оних из провинција, који су обично довођени у Бисетр ради окивања. Г. Ханри ми је правно многе примедбе да би ме одвратио од тога пута од кога он није видео толико користи колико је видео опасност којој се излажем. „Извештен сам, рече ми он, да су се осуђеници договорили да вас бију. Ако одете тамо кад се спрема ланац даћете им прилику, коју они тако дуго очекују, и, вере ми, макакво се предострожности предузеле, ја не одговарам за вас“. Захвалио сам шефу за пажњу коју ми указује, али сам ипак навалио да ми одобри и он најзад пристаде.

Онога дана кад је се имало извршити окивање одем у Бисетр са неколико мојих агената. Уђем у дворште; у истом тренутку чу се страшно урликање; узвици: доле шпијуни! доле разбојници! доле Видок! долазили су са свију прозора, на којима су се затвореници, попев се на рамена својих другова и насловив главе на решетке, скупили били у гомиле.

Пођем неколико корака; узвици се удвојише. Са свих страна ваздух је трештао од грдњи и претњи смрћу; заиста то је био паклени приказ: на лицима ових канибала огледаше се и жеђ за крвљу и жеља за осветом. Цео завод беше обузела страшна дарма; нисам се могао одбранити од утиска страха; пребацивао сам сам соби непромишљеност и мало је требало па да се вратим; али наједанпут, ја се осетих храбар. „Шта, рекнем у себи; ти ниси дрхтао кад си ове разбојнике хватао по њиховим јазбинама; овде су сви затворени а тебе страх од њихових гласова! Нећу ваљда погинути; треба се одупрети да не помисле да су ме застрашили!“

Ово решење, које више доликује мишљењу, које сам желео да о мени имају, било је довољно брзо да се не примети моја слабост. Охрабрив се тако и не сумњајући ништа више гордо сам прелетао очима све прозоре, чак сам и прилазио онима у приземљу. У овом тренутку затвореници као да добише нов наступ гнева; то више нису били људи него дивље животиње које ричу; беше толика узрујаност и хук да је изгледало као да ће се Бисетр из темеља срушити и као да ће се његови зидови расклопити. У сред ове дарме дам знак да хоћу да говорим и, после буре наста затишје, свак је хтео да чује. „Скотови, повичем, шта се дорете? Кад сам вас хватао требали сте се бранити а не викати! Шта добијате од тих увреда што ми их шаљете? Сматрате ме за шпијуна! Чудо! Јест, ја сам шпијун, али ви сте то такође. Међу вама има много њих који су ми долазили и нудили се, под условом да не буду кажњени, да издају своје

пријатеље, на шта ја нисам ни хтео ни могао пристати. — Ја сам вас предавао суду јер сте били криви. Нисам вас штедео, признајем, али због чега бих вас морао заклањати? Има ли међу вама макар кога сам упознао слободног и који би ми могао пребацити да сам икада с њим „радио“? А после, да сам и био крадљивац што ви ничим не доказујете, ја сам био вештији и срећнији од вас: ја нисам никад био ухваћен. — Чикам да ми се покаже ма који протоко, који ће утврдити да сам био оптужен за крађу или превару. Изнесите ми једно дело, једно једино и ја ћу признати да сам већи лупеж од свих вас. — Кудите ми зачат? Нека они, који ме највише грде, искрено одговоре, зар нису сто пута зажелели да заузму моје место?“

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Ломброзова награда. Чувени Ломброзо одредио је тестаментом суму од 500 динара да се сваке друге год, а за све време докле буде излазио његов *Архив Криминалне Антропологије*, издаје, као награда, за најбољи рад или проналазак из области ове науке. Породица његова повисила је ову суму на 1000 динара, и ставила је на расположење одбору за припремање *осмог криминало-антрополошког конгреса*, који ће се одржати 1914. год. у Б. Пешти. Радови, који претендују за награду, треба да буду публиковани у времену од 1911—1918 године закључно. Додељивање награде извршиће се на самог конгресу. Одбор за организовање овог конгреса састављају: професор *Ашафенбург* (Келн), професор *Балог* (Б. Пешта), професор *Енрико Ферри* (Рим), *Dr. Ханс Курела* (Вон), *Dr. Гина Ломброзо-Фереро* (Турин) и професор *Сомер* (Гисен).

Отисци зуба као доказ кривице. Пре кратког времена извршена је крађа сопственику једног пољског имања у Монтреју (Француска). Крадљивац — његов бив. баштован — обио је, преко ноћи, врата на кући, и испрегугао све ствари по собама тражећи новац и драгоцености. Пошто није могао ништа наћи, сврати, онако љут, у кујну, и добро се најде. Овом приликом загризао је и једно парче путера, које се ту налазило, и у коме је, и незнајући, оставио јасне отиске својих осамнаест зуба, од којих је један био сломљен. Осумњичен, ухапшен је одмах, али никако није хтео признати кривицу. Да би га убедио, иследник му нареди да загризе ново парче путера на исти начин као и онај путер у кујни. Како су отисци зуба у новом путеру одговарали потпуно отисцима зуба на путеру из кујне, то је приступљено изради њихових калуца у гипсу. Добивени калуци били су потпуно идентични, што је несумњиво доказивало, да је осумњичени загризао оно парче путера из кујне. Ви-

дећи ово, он је признао кривицу и имоновао лице коме је већ био продао велосипед.

Међународни конгрес за заштиту деце. Иницијативом и под заштитом белгијског краља одржаће се у Бриселу јула месеца тек. год. *међународни конгрес за заштиту деце*, чији ће се главни задатак састојати у изналажењу путова и начина за побољшање материјалног, интелектуалног и моралног стања деце. У овом циљу конгрес ће нарочито испитати да ли су права деце данас довољно заштићена грађанским законима и уврдити основне правосуђа, које ће најбоље одговарати њиховом стању. Рад конгреса биће подељен у две секције: прва ће се занимати децом. морално напуштеном, а друга општом игијеном деце.

Прва секција обухвата ова питања:

1. О надлежности судова за децу;
2. О организовању надзора над децом условно отпуштеном;
3. О ненормалној деци, и
4. О старатељству над ванбрачном децом.

У другој секцији расправљаће се:

1. О статистици децејег морталитета;
2. О побољшању игијенских прилика код деце;
3. О заштити деце ван родитељског домицила, и
4. О најбољим мерама за заштиту деце од алкохола.

Поред овога, на конгресу ће се још дискутовати питање о стварању једног интернационалног бироа за заштиту детињства.

Пешачки саобраћај у Берлину. Циркулација у великим градовима из дана у дан све је тежа и опаснија како због нагомиланости становника тако и због развијености саобраћајних средстава, а нарочито аутомобила и велосипеда. Питање ово на дневном је реду готово у свима већим центрима, и задаје озбиљне бриге полицијским и општинским властима. Пре кратког времена берлинска полиција покушала је да га реши у оном његовом делу који се односи на пешаке, издајући *наредбу о пешачком саобраћају*, који представља новину у овој ствари. Важније одредбе те наредбе ове су:

1. Пешаци су дужни ићи десном страном тротоара или стаза, за њих резервисаних, и размимоплазити се увек у десно.
2. Ко хоће да се задржи на тротоару или стазама, може то учинити на месту са кога неће сметати пролазницима.
3. Свако непотребно задржавање забрањено је на улицама које су резервисане за кола, коњанике и скатинг, и
4. На раскршћима и местима, где полицијски органи регулисавају саобраћај, пешаци не могу прелазити преко улица док се колски саобраћај не заустави.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Стеван Н. Илић, писар општ. гулијанске, пита нас:

„У 1903, 1904 и 1905 год. био сам млађи писар у општ. гулијанској. У 1906 год. регрутован сам и ступио сам у војску, у којој сам одслужио свој рок од годину и по дана. По одслужењу свога рока поново сам ступио у исту општину за млађег писара.

Како се сада траже општинске деловође за новоослобођене крајеве, а ја сам вољан ићи тамо, молим уредништво за објашњење, да ли ја имам права бити општински деловођа и без испита, пошто сам пре ступања у живот данашњег закона о општинама био три године млађи општински писар?“

На ово питање одговарамо:

Закон о општинама у свом чл. 114, где су прописани услови за општ. деловође, тражи само то, да је извесно лице било три године писар или деловођа у којој општини до ступања у живот тога закона, а то је до 24. XII. 1909 године, па да може без испита бити општински деловођа. Закон не прави питање од тога, да ли је то лице било у својству млађег или старијег писара, те за то ми сматрамо, да питач по закону има права бити данас општински деловођа без полагања прописаног испита. Наравно тражећи то звање, он се мора снабдети потребним уверењима о томе, где је све и колико био општински писар до 24. XII. 1909 године.

На питање суда општине јаковљанске од 14. I. 1913 г. Бр. 49, извештавамо га, да му уредништво сем оних објашњења, датих у 47. броју Полицијског Гласника за прошлу годину и у 3. броју истог листа за ову годину, не може дати никаквих нових објашњења у питању замене општинских часника и службеника. Ако су неопходни какви нови издаци за заменике општинским службеницима, који се налазе на граници, суд може поступити по чл. 10. закона о окружним, среским и општинским буџетима, а никако, да накнадно вотира у овогодишњем буџету прошлгодишње плате одсутних службеника.

Суд општине лозничке, у срезу ваљевском, актом својим од 15. I. 1913 Бр. 73. пита нас, да ли у ово доба, док траје ратно стање, имају права општински судови, да наплаћују од грађана разне таксе у корист своје касе по грађанским и кривичним предметима и по разним доставама, јер се многа лица изговарају, да сада не морају плаћати таксе.

На ово питање одговарамо, да никојим законом није обустављена нити одложена наплата разних такса по закону о таксама за акте, којима се покрећу спорови и предузима извесан службен рад. Ко тражи какав рад власти, мора платити и таксу прописану за тај рад.

Само таксе са осталим трошковима и досудама, које су досуђене извршним пре-

судама или решењима било грађанске било кривичне природе, не могу се наплаћивати док траје рат према чл. 1. закона о продужењу рокова плаћања (в бр. 222 Српских Новина од 2. X. 912 год.) и чл. 8. правила за извршење тога закона (в. бр. 228 Српских Новина од 9. X. 912). Те наплате одложене су према чл. 3. пом. закона Краљевим указом до 17. марта ове године.

Суд општине јаловик-изворске, актом својим од 16. I. 913 г. Бр. 94, упутио нам је ово питање:

„У 10 броју Балкана од ове године под насловом: „Незаконитост у Нишу“ износи се један случај принудне наплате кирије и том се приликом наводи, како постоји некаква скупштинска одлука, по којој сви војни обвезници не плаћају државне ни друге дажбине за време рата, а суду овом није ништа познато о тој одлуци.

С тога се моли уредништво за објашњење, да ли доиста постоји оваква скупштинска одлука и ако постоји, важи ли и за она лица, која суд општински кажњава за време рата због непослушности новчаном казном, па неће да плате казну те им суд мора да врши принудну наплату?“

На ово питање одговарамо:

За питање, о коме је реч, постоји закон са правилима, које смо напред поменули у предњем одговору на питање суда општине лозничке. По члану 1. пом. закона *продужени су рокови плаћања* по свима тамо побројаним обвезама, па биле те обвезе војних обвезника или не. Само закупе — кирије дужна су уредно плаћати она лица, која нису употребљена на војну службу. По томе члану закона као и члану 1. правила за извршење тога закона сва плаћања јавно — правне природе не подлеже под одредбе тога закона. Према томе сваки је дужан и у току рата плаћати: порезе, таксе, царине, разне прирезе како државне тако и самоуправне. Докле је продужено плаћање за обвезе по чл. 1. пом. закона рекли смо у предњем одговору на питање општине лозничке.

Према чл. 8. правила за извршење пом. закона општински судови могу и дужни су извршивати све кривичне пресуде и решења *по кривичном делу*, јер је одложена наплата само *грађанског дела* таквих пресуда (досуђена такса, трошкови или накнада). Према овоме општински судови смеју извршивати наплату новчаних казна по својим кривичном пресудама, па макар морали приступати и принудној наплати.

Из овога одговора види се, да или непознати дописник у „Балкану“ није добро разумео овај закон, или општински суд није добро разумео дописника.

Дајући овај свој одговор, ми изјављујемо своје жаљење због тога, што један општински суд, односно његов писар, не зна чак и да постоји један закон и то један од најскорашњијих наших закона. Ми препоручујемо суду, да нађе тај закон и правила за његово извршење

на то све пажљиво прочита, јер ту има још одредаба, које он мора да зна, а које ми нисмо додирнули, јер нисмо питани.

На питање суда општине кленовачке од 15. I. 913. Бр. 42, како ће и шта да ради рачунополагач, кад још нема одобреног буџета за 1912. годину, јер се буџет по извесној жалби налази пред Државним Саветом, — извештавамо га, да ће по томе питању наћи одговор у 2. броју Полицијског Гласника за ову годину у објашњењу, које смо дали на слично питање општине лопушничке. Нека суд поступи по претпоследњем ставу тога објашњења.

П. Јанковић, деловођа оп. рачанске, пита нас, да ли би ваљало приступати сада изради општин. буџета за 1913. годину, кад се већина грађана налази на граници, или би требало сачекати свршетак рата.

На ово питање одговарамо:

По нашем мишљењу треба предузети израду свију општинских буџета, па и оних за чије је решење потребна зборска одлука, у року, који је одређен законом о општинама. То ваља учинити, с обзиром на важност буџета за правилан рад сваке општине и то у толико пре, што се још не зна тачно време, кад ће у земљи престати ратно стање, а закон о општинама и иначе није прописао никаква ограничења о томе, са коликим се бројем грађана може доносити једна пуноважна зборска одлука, јер према чл. 51. пом. закона збор решава са оноликим бројем правних гласача, уведених у азбучни списак, колики је на збор дошао.

Међутим, ми скрећемо пажњу питаачу, да ово наше мишљење не мора за њега бити обавезно и да у сваком случају по томе питању треба да тражи одлуку надзорне власти.

М. П.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Светислав Ивановић, из Рошевца, који је служио код Драг. Станковића, из Силајнца, окривљен је за крађу. Стар је 16 год., плав, очију граорастих, у оделу је од шајка.

Депеша Начелника Среза Ресавског Бр. 725.

Александар Стевановић, звани „Гоља“, по занимању шофер, одговара код Кварта Теразијског за превару. Лични опис није јављен.

Акт Управе Града Београда Бр. 2159.

Сретен Рашковић, слуга, који је у последње време живео у Београду, осумњичен је за крађу. Стар је 25 год., средњег стаса, смеђ, бркова малих.

Акт Управе Града Београда Бр. 2321.

Светозар Урошевић, звани „Сека Перса“, професионални коцкар и крађивац, који одговара за више тежих кривичних дела, није ни до данас пронађен и ако смо му, у два маха у прошлој години, износили потернице са фотографијама. Има, међутим, несумњивих података да Светозар никуд није отишао из Србије, већ да се крије по унутрашњости и врши нова кривична дела. Он је стар око 45

Лазаревићу. кафеџији, из Ваљева. Лични опис није јављен.

Депеша Начелства Округа Ваљевског Бр. 13403.

Рудолф Бартош, родом из Аустро-Угарске, стар 38 год., који живи у Београду под именом „Иван Петровић“, одговара за утају. Акт Управе Града Београда Бр. 1539.

год., висок, сувоњав, косе и бркова смеђих, очију жућкасто-плавих. Од особенних знакова има: а) белегу од посекотине, у величини 2 см., у облику праве линије, правца косог, за 4 см. изнад превоја десног лакта; б) по грудима је јако маљав, и в) на леђима има две мале белеге од посекотине.

Светозара тражи и Управа Града Београда и Начелник Среза Параћинског.

Александар Петровић, бивши столарски радник у Фабрици Шећера, у Београду, окривљен је за фалсификат и проневеру. Родом је

Александар Петровић

из Угарске, стар 35 год., повисок. У циљу лакшег проналазка износимо му и слику.

Акт Комесара Чукаричке Полиције Бр. 199.

Михаило Микић, радник, из Београда, окривљен је за крађу. Стар је 27 год., плав, средњег стаса.

Акт Управе Града Београда Бр. 1250.

Владимир Мосуровић, из Чајетине, бив. келнер, оптужен је за крађу новаца Ђорђу

Јован Пољанко, из Љубљане, проневернио је, пре неколико дана, 40.000 крона и побегао. Стар је 26 год., средњег раста, загацити подсечених бркова. Са њиме је отишла и његова жена Јозефа, стара 22 год., средњег раста, витког тела, смеђих очију.

Акт Управе Града Београда Бр. 2108.

УХВАЋЕНИ

Јозеф Советружни, за кога смо у претпрошлом броју јавили да је 14 прошлог месеца покрао свога бив. газду Фрању Јондерског, кобасичара из Туприје и побегао, ухваћен је 24 прошлог месеца на железничкој станици у Косовској Митровици. Приликом претреса код њега је нађено: 140 дин. у српским новчаницама од по 10 дин., 60 крона у аустријским новчаницама од по 10 крона, 16 комада турских лира од по 22-60 дин., 16 комада наполеона, 4 полунаполеона, 4 дуката, 2 комада по пола лире, 2 комада по четврт лире и 36 динара у сребру и никлу. Пошто крађивац од Јондерског није уграо више од 100 дин., то је несумњиво извршио још коју крађу, и то у новоослобођеним крајевима. Он је у притвору код среске власти у Митровици.

Вогољуб Стојановић, одбегли осуђеник Пожаревачког Казненог Завода, чију смо потерницу са фотографијом изнели у претпрошлом броју листа, ухваћен је и враћен у завод на даље издржање осуде.

Депеша Управе Пожаревачког Казненог Завода Бр. 186.